

dajalnici. — Obrtna nadaljevalna šola je začela z rednim poukom dne 17. t. m. tudi v Pfafjarjevi hiši.

—r— **Pričetek šole.** Na mestni slovenski in na mestni nemški dekliški ljudski osemrazredni šoli v Ljubljani se je pričelo šolsko leto 1915/16 v ponedeljek, dne 25. oktobra t. l., in sicer v šolskem poslopu na Erjavčevi cesti št. 21.

—r— **Kaj je s tovarišem Vinkom Krekom?** Čujemo, da je neki ranjenec, ki se je vrnil iz ruskega ujetništva, govoril tam s tovarišem Vinkom Krekom, učiteljem iz Trboja. Takoj ob izbruhu vojne so govorili, da je Krek padel. Kaj je resnica?

—r— **Za otvoritev slovenske in italijanske ljudske šole za begunce v Ljubljani** se je oglašilo tako število učnih oseb, da v slučaju otvoritve omenjenih šol ne bo mogoče nastaviti niti desetine priglasičenih učiteljev in učiteljic. V očigled temu opozarja »Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani« vse take učitelje-begunce, ki niso sedaj nameščeni, da se jim nudi v begunskih naselbinah prav lepa in hvaležna naloga ubožnim in nesrečnim beguncem lajšati njih bedno stanje. Povsod, kjer so namreč begunci nastanjeni v večjem številu, bo vlada nastavila poleg duhovnikov, ki so večinoma že vsi na svojih mestih, tudi veliko učiteljev, učiteljic ročnih del in vrtnaric, ki bodo proti še posebej odškodnini delili begunskim otrokom pouk in razvedrilo. Vsi ti učitelji in učiteljice ne bodo nastanjeni v skupnih barakah, temveč so zanje pripravljene posebne hišice s primernimi sobicami, v katerih bodo ločeno od drugih stanovali. Posredovalnica za goriške begunce apelira zato na vse učitelje in učiteljice, ki se nahajajo razkropljeni po deželi, da se dajo v ta namen »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani« na razpolago. Vsi, ki bi bili pripravljeni sprejeti ta mesta, prosimo, da se v najkrajšem času pisмено ali ustno oglase pri »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani«, Dunajska cesta št. 38.

—r— **V obrambni ščit** je na cesarjev god zabila žeblice šolska mladina nekaterih šol v Ljubljani.

—r— **Slovenska pesem v ogrski koncertni dvorani.** Prostovoljci neke častniške šole v Velikem Varadinu (Nagyvárad) so priredili v soboto, dne 25. septembra v eni najlepših mestnih dvoran v prid sirotam padlih koncertni večer. Poleg drugih točk vzporeda je nastopil tudi moški oktet, v katerem je pel z velikim uspehom tudi naš tovariš Rudolf Pleskovič, učitelj v Idriji.

—r— **Pisarna Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** se nahaja odslej zopet v novem lokalu, in sicer na Slovenskem trgu št. 9 v pritličju.

—r— **Deželni šolski svet je odklonil** ustanovitev paralelke na ljudski šoli v Moravčah, ki je zanjo prosil tamkajšnji krajni šolski svet.

—r— **Učitelj na mizarški strokovni šoli v Kočevju** je postal za dobo enega leta učitelj Karel Krobath.

—r— **Analfabetki tečaj v vojašnici sv. Petra v Ljubljani** traja že dlje časa. Analfabetov je okoli 50 starejših in mlajših, ki so doma večinoma iz Istre. Poučujeta jih enoletna prostovoljca učitelja Šepić in A. Jurčić. Vse hvale in posnemanja vredno!

—r— **Odlikovan** je bil za hrabrost pred sovražnikom dne 1. oktobra t. l. na jugozapadnem bojišču praporščak Drago Česnik iz Knežaka na Notranjskem s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda. Praporščak Česnik je od izbruha vojne z Italijo na jugozapadnem bojišču ter se je odlikoval v hudih bojih ob gorenji Soči. — Odlikovani junak je sin našega vrlega tovariša Dragotina Česnika. — Čestitamo sinu in očetu!

—r— **Na kmetijski gospodinski šoli na Vrhniki** se prične šestmesečni tečaj 4. novembra t. l. Sprejemajo se gojenke, ki so izpolnile 14. leto in plačajo mesečno 46 kron.

—r— **Odlikovanje.** Tovarišica Gizela Eklova, učiteljica v Novem mestu in sedaj prostovoljna strežnica v vojaški bolnici istotam, je dobila od nadvojvode Franca Salvatorja bronasto svetinjo »Rdečega križa« z vojno dekoracijo.

—r— **Usposobljenostne preizkušnje** za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu 1915 se prične na c. kr. moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani v petek, dne 12. novembra, ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okr. šolskemu svetu tako, da bodo najkasneje do srede, dne 3. novembra, v rokah izpraševalne komisije.

Štajerske vesti.

MILAN VREČA

Dne 20. pret. mes. je po dolgi in mučni bolezni umrl tovariš Milan Vreča, nadučitelj pri Negovi. — Rojen je bil v Ivanjcih leta 1847., učiteljske je dovršil leta 1876., definitivno je bil nameščen leta 1882. — Bil je dober, zvest tovariš in neumorno delajoč učitelj, ki si je s svojimi deli postavil sam najlepši spomenik! — Bodi mu ohranjen blag spomin! — Vdovi gospé Alojziji iskreno sožalje!

—š— **Iz Ljutomera** nam poročajo: V zaslužni pokoj je stopil tukajšnji realni učitelj Ivan Kryl. Z njegovim upokojenjem je Ljutomerska realka začasno opuščena, kar je velika izguba. Tovariš Kryl je poučeval na tej šoli 40 let ter je vzgojil mnogo odličnih mož, ki so zdaj širom domovine v imenitnih službah. Imenovani je tudi med narodnimi prvoborci na Murskem polju izza časa narodnega prepoda. — Naj dolgo let uživa zaslužni pokoj z zavestjo, da je sveto služil sveti domovini!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je imenoval na svoji seji dne 2. oktobra suplentinjo Marijo Gaudetovo za definitivno učiteljico pri Sv. Križu poleg Slatine in suplentinjo Justino Samoborjevo za definitivno učiteljico v Gornjem gradu; stalno je upokojil definitivno učiteljico v Framu Marijo Lauterjevo, definitivno učiteljico v Vitanju Hedviko Poschevo in definitivno učiteljico pri Veliki Nedelji Marijo Žolnirjevo.

—š— **Iz Maribora** poročajo: Sposobnostni izpiti za učitelje in učiteljice se prično pred tukajšnjo komisijo dne 8. novembra. Prošnje je vložiti do 1. novembra.

—š— **Še živi.** Od Sv. Marka niže Ptuj nam pišejo: Ivan Jančič, učitelj pri Sv. Marku niže Ptuja, kadet pri 27. dom. pešpolku, še živi! Ranjen je bil 9. avgusta na ruskem bojišču. 26. septembra pa piše, da je ujet in biva sedaj v neki bolnišnici v Voronežu.

—š— **Obsojena zloba in ovadstvo.** Trgovca in gostilničar na Dobju, Detoma »Johan«, znani razširjevalec »Štajerca«; njegova desna roka in dopisnik »Štajerca«, Drnjač Franc; njuno slepo orodje Frece Karel, vsi iz Dobja, so bili lani meseca avgusta po krivem ovadili tamkajšnjega nadučitelja Radoslava Knafliča in župnika Jerneja Vurkelca srbofilstva. Nadučitelj je bil zaradi tega interniran na vojaškem sodišču v Gradcu, odkoder so ga kmalu izpustili na svobodo, nakar ga je na podlagi teh ovadb tožilo državno pravdnistvo celjsko po § 305. kaz. zakon, toda okrožno sodišče ga je dne 26. junija 1915 oprostilo vsake krivde in kazni. Proti imenovanemu župniku so dolgo preiskavo vojaške oblasti ustavile. Oba preganjanca sta takoj že lani vložila tožbo proti ovaduhom zaradi prestopka žaljenja časti, ki je vse leto počivala ter se je obravnavalo šele dne 15. oktobra 1915. Detoma je bil kot glavni krivec z ozirom na to, da se mu je dokazal hudobni namen, uničiti učiteljsko družino in župnika, obsojen na tri, Drnjač na dva meseca, a Frece na šest tednov zapora, vsak z dvakratnim trdim ležiščem in z enim postom na teden. Zadnja dva obsojenca sta prišla vpoštev kot ovaduha samo proti župniku. S to obsodbo je moralno obsojenih tudi nekaj drugih oseb, ki so sodelovale proti ovadenemu tovarišu. Tožitelja sta zastopala odvetnika dr. E. Kalan in dr. Benkovič, obsojenca pa dr. Riebl. — Pravica in resnica je zmagała, kar bodi tovarišu Knafliču v zadoščenje!

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Glede mobiliziranih članov našega društva je meni znano nastopno: Koj v začetku vojne so bili poklicani k vojakom: Gosak Jos., okr. pom. u.; Žagar Josip, u. celj. okol.; Žagar Franc, u. celj. okol., ranjen; Gobec Vekoslav, učit. celj. okol.; Hrnko Jak., u. Dramlje, umrl v bolnici v Gradcu; Sevnik Julij, u. Dramlje, ujet; Zdošek Mirko, u. Griže; Vizjak Adolf, u. Ljubečna, ranjen; Zupanek Rudolf, u. Novacerke, ujet; Jezovšek Ivan, nadučit. St. Lovrenc; Kveder Karel, u. St. Jur; Gradišnik Franc, u. St. Lovrenc, se pogreša; Delakorda Rudolf, u. Teharje, ranjen. — Pozneje so bili vpoklicani: Voglar Franc, u. celj. okol.; Kramar Ivan, u. celj. okol.; Stante Martin, okr. pom. u.; Karmičnik Hinko, nadučit. Novacerke; Šmid Albin, u. St. Pavel; Vrečer Rajko, u. Zalec; Kvac Ivan, naduč. Šmartin, oproščen od c. kr. poštnega ravnateljstva. — Iz vrste 43–50letnih so bili asentirani: Eksl Feliks, u. Vojnik okol.; Pečar Srečko, nadučit. St. Pavel; Pristovšek Franc, u. Zalec. — V slučaju, da moji podatki ni-

so popolni, naj se mi blagovoli naznaniti, da jih izpopolnim. — Od 18. junija 1914 naše društvo ni več zborovalo. Dokler traja bojni grom, ne mislim sklicati zborovanja. Ako cenjeni člani drugače žele, naj mi blagovolijo sporočiti. Članarino po 4 K so nekateri člani na dolgu še za leto 1914, za leto 1915 pa razven onih, ki jo plačujejo potom Zadruga še skoro vsi. Vsem tem bom tekom novembra poslal položnico ter jih vljudno prosim, da se odzovejo svoji obveznosti. — Kot poverjenik Šol. Matice prosim, da se mi za vsako šolo in učiteljsvo vsake šole članarina po 4 K nakaže po poštni nakaznici. — Priporoča se Franc Brinar, t. č. društveni predsednik, oziroma poverjenik Sl. Š. M.

—š— **Iz Huma pri Ormožu.** Poročila se je v Črnomlju bivša tukajšnja učiteljica Julija Valentinčičeva z gosp. Oroslavom Rakušo. Mnogo sreče!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Imenik mobiliziranih učiteljev Kozjanskega okraja. 1. Franc Levstik, stalni učitelj, St. Peter pod Sv. g., mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik, ranjen, pogrešan že od lanskega leta. — 2. Stefan Firm, nadučitelj, Olimje, mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik-četovodja, ranjen-subarbitriran. — 3. Makso Križman, stalni učitelj, St. Vid, mobiliziran 27. julija 1914, enoletni prostovoljec-kad. aspirant, zaradi bolezni na dopustu. — 4. Ivan Ličar, okrajni pomožni učitelj, St. Vid, mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik, umrl na legarju ter pokopan na Ogrskem. — 5. Anton Gmajner, stalni učitelj, Pilštajn, mobiliziran 22. avgusta 1914, enoletni prostovoljec-praporščak. — 6. Anton Volavšek, stalni učitelj, Buče, mobiliziran 15. oktobra 1914, enoletni prostovoljec-kad. aspirant. — 7. Ante Potočnik, stalni učitelj, Podsreda, mobiliziran 1. avgusta t. l., enoletni prostovoljec, začasno superarbitriran. — 8. Ivan Lovše, nadučitelj, Zagorje, mobiliziran 1. avgusta t. l., enoletni prostovoljec.

Koroške vesti.

ŠTEFAN KACIAN

Že v 12. številki z dne 16. julija t. l. smo poročali, da je padel na laškem bojišču kot prva žrtev naš vrli koroški tovariš, učitelj Štefan Kacian. — Dva dni po napovedi vojne, dne 25. maja, so počili prvi strelji na mejah koroške dežele. Prvi vojak, ki je padel, je bil učitelj Štefan Kacian, ki je služboval 5 let v Gorjah pri Beljaku. Meseca januarja je vstopil v armado kot enoletni prostovoljec, v maju je postal korporal. Na straži ob meji ga je dne 25. maja zadela sovražna krogla. Truplo pokojnega so prenesli v Celovec, kjer je bil pogreb. — Bodi mu počitek sladak v domači zemlji, ki je zanjo daroval svoje mlado življenje!

—k— **Prošnja.** Ali bi prodal kdo knjige: »Koča za vasjo«, »Na Poljani«, »Črna smrt« in kake letnike »Brenclja«, »Komarja« in »Ježa«. Prosi zanje župnik Ksaver Meško, Marija na Zili-Beljaku.

Goriške vesti.

—g— **Ravnateljstvo c. kr. moškega učiteljskega goriškega**, sedaj v Ljubljani, se je preselilo na Radeckega cesto št. 20/I.

—g— **Učiteljsvo šolskega okraja goriške okolice** se opozarja, da se zaradi višjega povelja predloži notranjemu ministrstvu izkaz onih učiteljev in učiteljic tega okraja, ki ne izvršujejo svoje službe in so na razpolago. Take učne osebe namerava ministrstvo po potrebi pozvati v službovanje v begunske tabore. — Goriških učiteljev in učiteljic je precej na Kranjskem, to je iz takih krajev, kjer je šolski pouk nemogoč, ker je kraj tik fronte, ali iz krajev, kjer gospodarijo začasno Italijani. Da jih je precej, se je pokazalo pri razglasu, da se otvori v Ljubljani šola za begunske otroke. Želi pa se, da se zglašijo tudi na Štajerskem in Avstrijskem in drugod, kjer je na tisoče goriških beguncev, in je šolski pouk, pouk v ročnih delih, neobhodno potreben. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani jih pozivlja, naj se oglašijo za ta pouk med begunci. Preskrbljeno bo zanje tam čim najbolje.

—g— **Goriški učiteljski in učiteljicni** Opozarjamo vse one učiteljske in učiteljice, ki žele letos vstopiti v zavod, da se nemudoma javijo pri ravnateljstvu: Viktor Bežek, c. kr. učiteljski ravnatelj, Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 6, II. — Kakor doznavamo, je precej upanja, da se otvori enak zavod v Trstu.

—g— **V Lokavcu pri Ajdovščini** učiteljuje sedaj tovariš V. Koršič, učitelj Šolskega doma v Gorici.

—g— **V Gmündu na Nizjem Avstrijskem** je eno izmed taborišč za primorske begunce. Tje so spravili po deželi raztresene Slovence. Imeli smo priliko, videti razglednico, ki predstavlja taborišče; je jako obsežno, napravljena je velika cerkev in velika je tudi šolska baraka. Poskrbeti se hoče tudi za šolski pouk. Goriških učiteljev je več prostih, zato ne bo težko pričeti s poukom.

Tržaške vesti.

—t— **Cesarski komisar mesta Trst** objavlja: S pozivom mestnega magistrata z dne 8. julija, 17., 20. in 30. avgusta 1915, št. II. 317 I — 15, ožir. VI. 660 — I — 15 in VI. 866 — 543 — 14, objavljenim pod št. 170, 171, 172, 174, 210, 213, 214, 215, 222, 223, 224 uradnega lista »Osservatore Triestino« se v smislu § 46. službene pragmatike odpuščajo sledeči gospodje in gospodične: Dr. Silvio Pitacco, dr. Silvio Quarantotto, ing. Avgust Luzzatti, ing. Edvard Grulich, ing. Ivan Menesini, ing. Anton Perco, ing. Gastone Tevini, Emilio Custrin, Leone Grogger, Josip Sillani, Miha Trauner, Avgust Bonifacio, Diomedeo Benco, Romano Sambo, Mario Tonin, Fio-re Cleva, Carlo Painich, dr. Attilio Hortis, dr. Gino Consolo; profesorji, oziroma občinski docenti: Julij Baschiera, dr. Alojz Grandi, Alojz Granello, Mario Migliorini, Mario Picotti, Enrico Rosmann, Mario Sablich, Gino Saraval, Artemio Ramponi, Ronsedio Romagna, Adele Lonschar in Valeria Neppi. Vse te osebe se odpuščajo zato, ker se niso odzvale pozivu, da se priklase občini do dne 8. avgusta, 10. avgusta, 22. in 30. septembra ob 10. uri dopoldne. Uvidevajoč to podano okolnost je odpušitev iz službe postala pravomočna. Gori imenovane osebe so odpotovale »neznano kam«.

—t— **Zahvala.** Dekliški šoli CMD pri Sv. Jakobu je podaril g. Bojan Ternovec lepo zbirko hroščev in metuljev, obstoječo iz 12 škatelj. Podpisano vodstvo se mu tem potom najiskrenejše zahvaljuje. — Vodstvo dekliške CM šole.

—t— **Za šolske knjige učencem CM deške šole** je darovala družina pokojnega učitelja te šole, na bojišču padlega R. Merška 20 K, hoteč tako častiti spomin dragega pokojnika, ki je tako vneto deloval na tem zavodu tri leta. — Za isti namen je darovala »Tržaška hranilnica in posojilnica« 50 K. — Z. K. je daroval 2 K. — Za nabavo knjig ubožnim učencem sta darovala vodstvu dekliške CM šole pri Sv. Jakobu Vekoslav Petelin 5 K; Kumar Mar. 1 K.

—t— **V podporo ubožnejšim učencem** je nabral g. J. Štoka med svojimi prijatelji in znanci 15 K 20 vin., priložil pa je iz svojega še 24 K 80 vin. Skupna vsota torej znaša 40 K., s katerim zneskom naj blagovolijo razpolagati učitelji za nabavo šolskih knjig ubožnejšim otrokom, ki obiskujejo slovensko šolo na Acquedottu v Trstu, oziroma pri Sv. Jakobu. Denar je na razpolago v knjigarni in papirnici J. Štoka, ul. Molino piccolo 19 (tik kavarne Nuova York).

—t— **Skupno patriotično delovanje tržaške mladine.** Prejeli smo: Ravnateljem, učnim osebam, voditeljem ročnih del, kakor tudi šolski mladini mesta! Namestnikova soproga, eksclenca gospa baronica Lucy Fries-Skene, me je v svojstvu predsednice odbora za vojno oskrbo naprosila, naj »Letni semenje«, prirejen v velikem slogu v maju mesecu v državni ljudski šoli v ulici Fontana, ponovim povodom obletnice zasedanja prestola po Njegovem Veličanstvu dne 2. decembra, pritegnivši k sodelovanju vse tržaške šole, ko je bil velik moralni dobiček prve prireditve tako velik. — Poizkušajte, da izvršite častečo me nalogo, vabim vse strokovne kolege, da bi se v primerni uri pomenili z menoj o smereh prireditve in da bi najprej določili: kako daleč se hočejo in morejo posamezne šole, razredi, učne osebe ali šolarske skupine z ročnostjo dekle in dečkov, z risanjem, izrezavanjem ali s katerokoli spretnostjo udeležiti na tem patriotičnem delu za vojake? Tu naj bo izključen vsak navidezen uspeh; le dobro, četudi najenostavnejše delo sme priti do veljave, in brezpogojno treba ustrezati dobremu okusu. V ta namen stavljam na razpolago svoje razširjene uradne ure od 8½. predpoldne in od 1½. do 5. ure popoldne (izvzemši sredo in soboto popoldne), in pa nedeljo od 9. do 11. ure predpoldne: Ulica Fontana št. 18. — Ravnatelj Brunnlechner.

—t— **Ciril-Metodove šole v Trstu.** V Ciril-Metodove šole je že v prvih dveh tednih po otvoritvi vstopilo 1806 otrok, torej 331 več, nego jih je bilo koncem leta

1914/15. Prvi razredi so prenapolnjeni. Vse tri šole imajo 6 prvih razredov in v vsakem je nad 60 otrok. Letos so vse tri šole popolne osemrazrednice, edine s slovenskim učnim jezikom na Primorskem. Zato podpirajmo Družbo sv. Cirila in Metoda kar najizdatneje!

— **Zopet eden.** Kuratorij višje trgovske šole Revoltella razglašča, da profesor omenjenega zavoda dr. Franko Savorgnan ni nastopil 15. septembra svoje službe, in ga pozivlje, naj se javi tekom osmih dni, ker drugače izgubi službo. — A Savorgnan — ni!

— **Podružnica »Glasbege Matice«** v Trstu je začela z rednim poukom v četrtek, dne 14. t. m.

— **Poroča.** Poročil se je tovariš Ciril Valentič, vodja šole na Katinari, s tov. Marijo Godino, učiteljico v Šklednju. — Srčne čestitke!

Istrske vesti.

— **Istrski begunci na Moravskem.** Raztreseni so po vseh vaseh političkega okraja moravske Trzebove, in sicer so sedaj v 64 vaseh. Živijo med Nemci v privatnih hišah, po nekaterih hišah jih je preveč. Vdali so se že v svojo usodo, le tujatam soglasno tožeče izrekajo srčno željo, da bi se mogli skoro vrniti. Vsaka obitelj je dobila nekaj potrebnih reči, dobijo pa tudi zimsko obleko in čevlje, ker je že nastopila zima. V Svitavi poučuje v hrvatski šoli Josip Svjetličić 60 otrok. Treba pa je otvoriti še nekaj hrvatskih šol.

— **Usposobljenostni izpiti v Kastvu.** Usposobljenostni izpiti za učitelje ljudskih in meščanskih šol v Kastvu se vrše dne 8. novembra t. l.

— **Splitsko »Naše Jedinstvo«** piše: »N. P. gospod Heinold, notranji minister, je posetil na nekaterih krajih slovenske begunce, ali posetiti hoče tudi naše begunce iz istrskega primorja. Ko bo med njimi, mu priporočamo, da si zabeleži v notes, kak jezik govorijo, in ko se prepriča, da govorijo hrvatski in slovenski, naj gre k naučnemu ministru in ga vpraša: Zakaj niso imeli svojih šol v istrskem primorju? Potrebno je bilo, da jim je dala šole Družba sv. Cirila in Metoda. Ali to je bilo poprej, odslej ne bo več tako, zakaj pravica priča, da mora našemu ljudstvu tudi po Istri postaviti šole (tudi v Trstu) država in tudi državni oziri. Ako so dosedaj mislili na Dunaju, da je potrebno na našo škodo dvigati Italijana, so se sigurno do sedaj prepričali, da treba odslej zaradi državne koristi dati tudi Hrvatim in Slovencem, kar je hrvatskega in slovenskega.«

— **Hrvatska šola na Moravskem.** V Svitavi na Moravskem obdržavajo hrvatsko šolo za otroke beguncev. Te dni je došlo sporočilo, da je to šolo odobrilo c. kr. naučno ministrstvo. Velike zasluge pri tem ima tovariš Jos. Svjetličić, učitelj iz Istre, ki vrlo in neumorno deluje med ondotnimi hrvatskimi begunci. Ali bi se ne dalo tudi drugod izposlovati kaj enakega?

— **Madžarske in italijanske šole na Reki.** V madžarske šole na Reki je vpisanih letos 3353 učencev in učenk. V italijanskih šolah jih je 3687.

Splošni vestnik.

Grb avstrijskih in ogrskih dežel. »Wiener Zeitung« objavlja cesarjevo ročno pismo ministrskemu predsedniku Stürgkhu, s katerim se določa grb avstrijskih dežel. Najvišja odredba je v ozki zvezi z istočasno razglašeno določitvijo za skupne uredbe Avstro-Ogrske monarhije ustvarjenega grba. Za določitev avstrijskega državnega grba se je ustvaril sedaj enoten heraldični emblemi, ki prignatno izraža državno enotnost avstrijskih dežel. Tako se posebno smislovito kaže notranja organska skupnost in trdna državno-pravna združba teh dežel kot enotna država »Avstrija« in se v sliki in priliki vidi na slovesen in dostojen način potrjeno povzdigujoče dejstvo političkega razvoja in poglobitve avstrijske državne misli in državnega čuta avstrijskih plemen, njihova solidarnost in požrtvovalno vdanost skupni domovini, ki stopa posebno v sedanjih vojni tako obetajoče na dan in je dobila iz vojne zopet nove, mogočne impulze.

Fond za pomoč vdovam in sirotam oborožene sile. Dunaj I., Schwarzenbergplatz 1, podaje naslednje navodilo o preskrbi ubožnih sirot, skupni oboroženi sili pripadajočih: Da preskrbi ubožne sirote po padlih vojaških osebah, si prizadeva sklad za pomoč vdovam in sirotam, Dunaj I., Schwarzenbergplatz 1, vojaškim sirotam, ki so izgubile očeta ali starše, pre-

skrbeti zavetje v zaupanja vrednih rodovinah, katere bi sprejele te otroke za svoje ali pa se vsaj zavezale skrbeti zanje dlje časa. Vse one vdove po padlih vojaških osebah, ki žele dati svoje otroke v eno teh od sklada za pomoč vdovam in sirotam priporočenih rodov, da ga vzame ali za svojega ali pa da skrbi zanj, naj javijo te otroke potom nekolikove prošnje osrednji pisarni sklada za pomoč vdovam in sirotam in naj priložijo občinsko uradno potrdilo o potrebnosti, o starosti otrok in njih dosežanih izobrazbi. One rodovine, ki so pripravljene vzeti sedaj brez očeta ali staršev se nahajajoče otroke v vojni padlih vojaških oseb za svoje ali v oskrbo, naj blagovolijo to pismeno naznaniti zgoraj omenjeni osrednji pisarni.

Opomin kmetovalcem. Oficijozni dunajski »Fremdenblatt« opominja velike in male posestnike, naj se tudi oni udeležijo tretjega vojnega posojila. To jim je toliko laglje mogoče, ker so za velik del letošnje žetve že dobili denar. Zaradi maksimalnih cen imajo veliki in mali kmetovalci znatne vsote gotovega denarja v rokah in se torej lahko udeležijo vojnega posojila.

— **Dekleta v srednjih šolah.** V predlanskem letu je bilo v avstrijski državni polovici vsega skupaj 5871 gimnazistk, in sicer največ, namreč 3921, na gimnazijah v Galiciji, na Nižjem Avstrijskem z Dunajem vred pa le 658. Na dekliskih licejih je bilo vsega skupaj 11.322 učenk, a na Galiskem le 939, dočim jih je bilo na Nižjem Avstrijskem 2862. V šolskem letu 1914/15 je bilo zaprtih mnogo galiskih šol, in zaradi tega se je v ostalih kronovinah število gimnazistk in licejk pomnožilo; vstopila so namreč dekleta iz Galicije. Vobče pa je konstatirati, da na bogatem Dunaju dajo prednost dekliskim licejem, v Galiciji pa gimnazijam. Tudi je na medicinski in filozofski fakulteti v Krakovu in v Levovu bilo vedno več študentk, kakor na istih fakultetah na Dunaju.

— **Lev Nikolajevič Tolstoj** je v svojih znamenitih delih nagomilil brezbroj originalnih in globokomislinskih, pričujočih, da ni bil samo eden prvih pisateljev v drugi polovici minolega stoletja, nego tudi velik filozof. Zdaj pripravljajo v Petrogradu posebno izdajo Tolstega misli, in sicer so iz njegovih spisov izbrali 25.000 citatov, ki izidejo v 20 knjigah v ruskem in angleškem jeziku.

— **Nadvojvoda Ljudevit Salvator** je umrl 12. t. m. ob 3. uri popoldne. Rajnik je bil rojen 4. avgusta 1847. Njegov oče je bil veliki vojvoda Toskanski Leopold II. Nadvojvoda Ljudevit Salvator se je predvsem pečal z vedo, v prvi vrsti z prirodoslovjem.

Vojna olajšava kmetovalcem. C. in kr. vojno ministrstvo je sporazumno s poljedelskim ministrstvom dovolilo, da se smejo kmetovalci, ki imajo nad 25 repov živine, oprostiti črnovojniške službe, če so edina moška moč v hiši in če pripadajo rojstnim letnikom 1865—1872. Prošnje je vlagati na c. kr. domobransko ministrstvo potom politične oblasti in potom poljedelskega ministrstva.

Cerkveni zvonovi. Dunajski škofijski list piše, da bo država splošno zahtevala cerkvene zvonove za vojne namene. Izvzeti bodo le zvonovi, ki jih neobhodno rabijo za božjo službo, in pa zvonovi spominke ali pa umetniške vrednosti.

Razgled.

— **Močno naraščanje slovenskega življa ob Adriji.** Ob otvoritvi novega šolskega leta 1915/16 društva »Gesellschaft für Erdkunde« v Berlinu je imel profesor dr. Norbert Krebs z Dunaja obširnejši govor o avstro-ogrskih primorskih deželah. Svoje predavanje je ilustriral z velikim številom poučnih kinematografskih slik. Po zgodovinskem redu, kakor so se narod naseljevali po Hrvatski, Istri, Dalmaciji, je pojasnil današnje etnografske razmere ob Adriji. Predavanje je pokazalo, da je romanski element v mnogo skromnejšem obsegu zastopan na vzhodni obali Adrije, kakor se je to vobče mislilo, kakor pa so Italijani vedno naglašali, in kako je ta element zlasti v zadnji dobi zaradi gospodarske preustrojitve jako nazadov. Italijanska narodnost gine, narašča pa jako slovanski element. Predavatelj je končno omenil, da je za centralni državni važno, da so zastopani ob Adriji tudi drugi narodi, in si je nemški element osvojil v trgovini, industriji in prometu krepko pozicijo.

— **Pismo iz Amerike.** Pred divizijskim sodiščem v Pragi je bila obravnava proti nadučitelju Ivanu Hovariku, ki je bil obtožen hudodelstva motenja javnega miru po § 65. lit. a. kaz. zakona. Hovarika je pisal svojemu bratu, ki je župnik v Ameriki, pismo, katero je zaprto oddal na

pošto. Cenzura je pismo odprla in ga izročila pristojni oblasti. Obtoženca zastopnik je pri obravnavi dokazoval, da za obtožbo po § 65. lit. a, ni podlage, ker je bilo pismo zaprto, in torej ne gre za izjavo, ki je bila storjena javno ali pred več ljudmi. Obtoženec tudi ni vedel, da bo pismo cenzura odprla, sicer bi ga ne bil pisal. Obtoženec je bil oproščen z utemeljitvijo, da je bilo pismo zaprto oddano.

— **Obsodba v Sarajevu.** Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu je bila 5. t. m. obravnava proti podpredsedniku srbskega upravnega in šolskega sveta Gligoriju Jeftanoviću in njegovemu sinu dr. Dušamu Jeftanoviću zaradi kaljenja javnega miru. Obtožba je temeljila na raznih veleizdajskih in propagandističnih rečeh, ki so bile lani izkopane v Jeftanovičevem hlevu. Gligorije Jeftanović je bil obsojen na eno leto ječe in na izgubo kompturskega križa Franc-Jožefovega reda, dr. Dušan Jeftanović je bil obsojen na šesti mesec ječe in na izgubo doktorata.

— **Iz Dalmacije.** Dalmatinski deželni šolski svet se je vrnil v Zader. — Umrl je v Splitu profesor Ante Kargotić, star komaj 28 let. Čutil je v sebi časniki poklic, zato je kmalu zapustil šolo. V Zagrebu je bil dlje časa sotrudnik »Slobodne Rijeci«, pozneje urednik. — Hrvatske šole v Zadru se razvijajo vedno lepše. Letos se je vpisalo v deško ljudsko šolo 300 otrok, v deklisko pa okoli 280. Učiteljica Matulina in Gortan, ki sta bila poklicana pod orožje, sta se povrnila k svojemu vzvišenemu vzgojevalnemu delu. To krasno napredovanje hrvatske ljudske šole v Zadru služi — pravi »Narodni List« — v čast izvrstnim učiteljem in napominjuje z zadovoljstvom vsakega rodoljuba. Da, da! Šola, narodna izobrazba — v tem znamenju je zmagaja, je naša bodočnost, je obstanek naroda!

— **Machar — konfisciran.** Praško državno pravdnistvo je konfisciralo odličnega češkega pesnika J. G. Macharja »Golgota« in prvi del »Confiteorja«.

— **Masaryk na Angleškem.** Korespondenčni urad javlja: »Kings College« na londonskem vseučilišču je sklenil ustanoviti šolo za slovenske jezike in je imenoval za učitelja bivšega praškega profesorja Masaryka.

— **Rodoljublje.** Jaroslav Čech, poljedelec iz Vrd pri Časlovi, je pred svojim odhodom na bojno fronto položil pri odvetniku oporoko, ki jo je odvetnik predložil sodniji, ko je prišla vest o smrti g. Čecha. V najusodnejšem trenutku svojega življenja se pokojni odlični rodoljub ni spominjal le svoje rodovine, ampak tudi češke šolske družbe, ki ji je določil 10.000 kron, izplačljivih po smrti njegove matere. Časten bodi spomin takim sinovom svojega naroda! — Ustredni Matice Šolske je prejela pismo, ki mu je bilo priloženih 10 bankovcev po 100 K, skupno torej 1000 K. Podpisan pa je bil — neki prijatelj Matice. — Odbor družbe seveda ni mogel drugače, nego da se je nepoznanemu, v tem slučaju res plemenitemu darovalcu javno zahvalil v listih. To je res plemenito rodoljublje!

— **Promocija vrhovnega armadnega poveljnika nadvojvode Friderika.** Dne 29. septembra je bil v stanu vrhovnega armadnega poveljstva promoviran vojni maršal nadvojvoda Friderik za doktorja tehničnih ved honoris causa. Po promociji je sprejel odposlanstvo dunajske tehnike nadvojvoda Karel Franc Jožef.

— **Dopisovanje z vojnimi ujetniki v Srbiji** je, kakor javlja c. kr. korespondenčni urad, do nadaljnjega ustavljeno.

Naročajte in širite »Učiteljskega Tovariša.«

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . . K 740.000.000.—
Vlog „ 44.500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Naš ljubi, dobri in skrajno veseli sin
oziroma brat, gospod

Mirko Kovačič,

učitelj v Selnici ob Dravi ter c. kr. sanitetni narednik je žrtvoval po 13 mesečnem, neprestanem delovanju v službi ljubezni do bližnjega svoje nadepolno življenje cesarju in domovini. Star 29 let, je bil dne 19. oktobra 1915 ob 4. uri popoldne na južnozahodnem bojišču od kamna v senci zadet in v vasi Jamlje pokopan. Maše zadušnice se bodo svoečasno brale v župnijskih cerkvah pri sv. Trojici v Slov. gor. in v Selnici ob Dravi.

Sv. Trojica v Slov. gor., 28. okt. 1915.

Jakob Kovačič, Matilda Kovačič,
učitelj, roj. Antauer,

Viktor Kovačič, Maks Kovačič,
c. in kr. stolnik 97. pel. absol. filozof, tačas enp. polka, tačas pri c. in kr. letni prostov. c. in kr. 47. voj. poveljstvu v Gradcu, pel. polka v Slov. Bistrici, brata.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

va gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj
172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejšo in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Čevlje za dame in g. spode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neupogajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariši Ivan Bernot (srbsko bojišče), Vilko Mazi (italijansko bojišče) in Fran Erjavec (rusko bojišče) presrečno pozdravljajo vse tovariše in tovarišice.

M. Z. v T.: Kdor torej želi pisati kakemu našemu človeku, ki se nahaja v italijanskem ujetništvu ali v kraju, ki je zaseden po Italijanih, naj odpošlje pismo na naslov: »Züricher Bureau für Aufsuchung Vermisster, Zürich, Schweiz«.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno nalozim, v pomoč le sebi posreim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirovana zadruga z omejenim kapitalom.

Promet do 30. sept. 1915. K 107.491 81

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. s. popoldne in vsako soboto od 6 — 7. zvečer